

20. Az ókor irodalmából

Szerző dezs

Jellemezd a homéroszi eposzok közös sajátosságait és utalj a homéroszi kérdésem keresztül az eposzok eltérő vonásaira!

Iliász,
 Odüsszeia: az európai irodalom kezdete; kr. e. 8. században keletkezettek
 előttük:
 szájhagyomány útján terjedő
 epika: genealógiai énekek (arisztokrata családok őseiről; énekmondók tartották életben, adták tovább őket; a homéroszi eposzok műfaji előzményei voltak)
 az eposzok nem ezeknek a laza összefűzése volt! (a szerkezetük kizárja ezt)

Homérosz:
 vitatott személy; csak fantasztikus elbeszélések, ködös mesék szólnak róla (vak aggastyán lehetett); talán nem is létezett; majdnem biztos, hogy nem ugyanaz a személy írta a két eposzt: túlzottan más az embereszmény, az életfelfogás, a szerkezet; az Odüsszeia egy emberöltővel később keletkezhetett (az Iliász miatt a Homérosz szó jelentése: a Költő)

A két eposz közös vonásai: mindkettő eposz (nagy terjedelmű hősi költemény, egy nép sorsát megváltoztató figurával a középpontban, jellegzetes kellékekkel);
 mondanak alapoznak, de azt megszűrik, rendszerezett formában tárják fel;
 nyelvük nem beszélt műnyelv, több dialektusból összegyúrva, verselésük hexameteres; tudatos alkotásnak tűnnek

Iliász

Odüsszeia

Időbeliség

500

évvel a megírás előtti
múlt: a trójai háború
utolsó esztendejének 52 napja

A

trójai háború hősei
hazatértek, de Odüsszeusz nem: ő még 10
évig hányódik

Csel. Menet

Invokáció,
propozíció, expozíció
után időrendben, elágazások
nélkül mesél, pár
epizóddal (külön egység:
Akhilleusz pajzsa: realista, részletes, igényes;
valószínűleg utólag került
bele)

Jelen: 40 nap

(a csel. Indulása és a befejezés
közt); az egész a múlt
elmesélése, az Iliásszal
összhangban; bonyolultabb szerkezet, viszonyrendszer;
két szálon fut egyszerre

Istenek szerepe

Minden rajtuk

múlik, az emberek csak játékszerek,
bármilyen nagy hősök is; bujtogatnak,
személyesen beleavatkoznak a csatába;
halhatatlanok, mégis megsérülnek
és az Olimpüszon panaszkodnak (az emberek
erkölcsileg fölöttük
állnak)

Korlátozott:

az emberek önnön vétkeikért
szenvednek, az isteneket alaptalanul vádolják;
nem ők alakítják a sorsot, csak néha
beleszólnak; külső szemlélők

Embereszmény

Akhilleusz a központi figura (46 állandó jelző): bátor vitéz, isteni származású, sorsával tisztában van és vállalja: a hősi halált és a dicsőülést választja; ez a kor nemesi ideálja; büszke, személyes ügyként kezel mindent, de nem hiú (az író néhol kritikusan szemléli); az egyetlen fejlődő jellem

Odüsszeusz a főhős (33 állandó jelző), a bevezetőben jellemzi is; már nem a hírnév, hanem az élet a lényeg (arisztokrácia hanyatlak); okos, igazságos, tudásszomjas, óvatos

Összhatás

Az élet teljessége: a véres csaták, erőszakos környezet mögött ott van a nyugodt, idilli világ

Emberibb, életszerűbb mű, a főhős inkább politikus, mint katona